

Fokkerijhobby binnen grootschalig melken

Week van de voerefficiëntie op 16 maart bij familie Vroege

Van 16 tot 20 maart organiseert CRV met een groot aantal andere toeleveranciers uit de melkveehouderij de Week van de voerefficiëntie. Op de vijf melkveebedrijven waar praktijkgegevens van voerefficiëntie worden verzameld, vindt om beurten een themadag

plaats. Op maandag 16 maart is het de beurt aan familie Vroege in Dalen. Naast het bezichtigen van de voerproef zijn er diverse workshoprondes en is er een informatie-markt over voerefficiëntie. Later in de week zijn er ook themadagen bij

familie Duursma in Bellingwolde, familie Van Gastel in Nispen, familie Meerkerk in Emmer-Compascuum en familie Alders in Overloon. Kijk voor meer informatie en aanmelden op www.weekvandevoerefficiëntie.nl

BEDRIJFSPROFIEL

namen	familie Vroege (op de foto: Wilco Vroege)
aantal melk- en kalfkoeien	1040
aantal stuks jongvee	800
rollend jaargemiddelde	10.594 4,22 3,53
grondgebruik	600 ha, waarvan 290 ha gras, 70 ha suikerbieten en 45 ha bos
neventakken	akkerbouw en loonwerk
personeel	totaal 25 fte

Verhogen van de voerefficiëntie verlaagt de voerkosten. En juist dat is nodig binnen het sterk gegroeide en niet-zelfvoorzienende bedrijf van familie Vroege. Liefhebberij in fokkerij en interesse in data hebben ervoor gezorgd dat nu 80 voerbakken voerefficiëntiecijfers voor CRV verzamelen.

TEKST FLORUS PELLIKAAN

De kleine parkeerplaats op het melkveebedrijf van familie Vroege in Dalen staat overvol en het is een gaan en komen van mensen. Dat wordt deels veroorzaakt door verbouwingswerkzaamheden aan een nieuwe afdeling voor de jongste kalfjes én door het leggen van een flink aantal zonnepanelen. Maar ook adviseurs rollen met de regelmaat van de klok even binnen. Niet gek, want bezoekers zijn bij familie Vroege altijd welkom. Ook burgers uit de buurt die eens kritisch willen kijken hoe het er op een 'megabedrijf' met 1000 koeien aan toegaat, mogen een kijkje nemen. 'Je bent bezig met voedselproductie, dan moet je transparant zijn', stelt Wilco Vroege (32). 'Daarnaast zijn er snel vooroordelen wanneer je als groot bedrijf de deuren dichthoudt. Dat willen we voorkomen en daarom laten we zien wat we doen.'

Alleen publiciteit in de media, daar staat familie Vroege, waarvan uit twee generaties inmiddels tien personen binnen het bedrijf meewerken, niet direct om te springen. Het is dat de op het bedrijf geïnstalleerde praktijkproef voerefficiëntie van CRV enige publiciteit vraagt, anders had de familie liever voor de aandacht bedankt.

Voerkosten 5 tot 10 procent verlagen

Afgelopen winter zijn er op het bedrijf van familie Vroege voor de praktijkproef voerefficiëntie van CRV tachtig speciale voerbakken geïnstalleerd. Hiermee wordt de voerefficiëntie berekend van een telkens wisselende groep koeien die in een van de eerste drie lactaties zijn.

De vraag rijst al snel waarom nu juist familie Vroege zich als een van de vijf bedrijven in Nederland heeft aangemeld? 'Fokkerij is onze grote hobby', vertelt Wilco. 'We proberen daarin zo snel mogelijk vooruit te gaan. En voor fokkerij is het van belang dat er data worden verzameld, daar willen we aan bijdragen. We zijn ook al vanaf het begin FokkerijData Plus-deelnemer, alle dieren zijn hier op genomics onderzocht. Dat helpt ons om met de beste dieren nog sneller vooruitgang te boeken.' De zeventig procent genetisch hoogste pinken worden met gesekst sperma geïnsemineerd, de overige pinken met conventioneel sperma. Bij de melkgevende dieren worden de vijf

procent beste dieren met gesekst sperma geïnsemineerd, 25 procent met conventioneel en 70 procent met Belgisch witblauw. De paringen worden gemaakt via het SAP.

Het meedoen met de voerefficiëntiepraktijkproef heeft voor familie Vroege ook een duidelijk economisch argument. 'Voerkosten zijn op ons bedrijf meer dan de helft van de kosten, omdat we veel voer aankopen. Als we daar door een efficiëntere koe in de toekomst nu eens vijf tot tien procent op kunnen besparen, dan gaat het met zo'n koppel koeien om veel geld.'

De familie Vroege stond al veel vaker open voor praktijkonderzoek op het eigen erf door toeleveranciers. 'Het levert vaak veel data en inzichten op en je ontmoet extra deskundigen. Dat zorgt ervoor dat je het management nog verder kunt optimaliseren. Daarom zijn we ook benieuwd naar de eerste voerefficiëntiegetallen van de koeien.'

Vier ki-stieren in drie jaar

Familie Vroege weerlegt de kritiek die soms wordt gehoord dat voerefficiëntie te veel aandacht krijgt en zorgt voor een tere koe. 'Je moet voerefficiëntie in de context van andere indexen plaatsen, zoals dat in Better Life Efficiëntie bijvoorbeeld gebeurt. Dat is een economisch samengestelde index waarin ook de levensduur van de koeien en de gezondheid en opfok worden meegewogen. Wat ons betreft is dat de nieuwe totaalindex in plaats van NVI', stelt Wilco.

De huidige voerefficiëntie van het totale koppel schommelt zo tussen de 1,45 en de 1,55 kilo melk van 1 kilo droge stof voer. De koeien tot 300 dagen in lactatie krijgen allemaal hetzelfde tmr-rantsoen, dat in kilo's droge stof bestaat uit: 5 kilo lasagnegraskuil snede 1-3, 8,2 kilo snijmais, 2,6 kilo geplette gerst, 1,3 kilo bietenperspulp, 0,7 kilo tarwegistconcentraat, 2,2 kilo sojaschroot, 1,5 kilo Blendix en mineralen. De krachtvoerkosten inclusief bijproducten bedragen 6,8 eurocent per kilo meetmelk. Dat er op fokkerijgebied hard wordt gewerkt aan vooruitgang, blijkt wel uit de prestaties van de veestapel (zie tabel 1). De duizendkoppige melkveestapel is recent ook

▲
In de nieuwe ligboxenstal is ruimte voor 730 koeien. Links op de foto de voerproef met 80 speciale voerbakken

de bakermat geworden van een aantal ki-stieren. In nog geen drie jaar tijden vonden Bentehoek Andorra, Bentehoek Faithful, Bentehoek Andy en Bentehoek Fashion hun weg naar een ki. De eerste drie scores allemaal boven de 300 punten NVI. 'Doordat wij zo'n groot koppel hebben, kunnen we snel vooruit. We willen het donorstation in Wirdum wel een beetje concurrentie geven', grapt Wilco. 'Maar CRV heeft een grote stem in het maken van de paringen met de potentiële stiermoeders.'

Vijftig jaar geleden 18 koeien

Het voordeel van de ki-interesse is volgens de melkveehouders dat het ervoor zorgt dat je met de allerbeste dieren nog sneller vooruit fokt. Er wordt op aanvraag ook af en toe eens een koe gespoeld. 'We weten dat 80 procent van de prestaties van het dier vanuit het management komt en maar 20 procent uit de fokkerij, maar we vinden het gewoon leuk', beargumenteert Wilco's vader Aart Vroege (64) de fokkerij-interesse. 'We genieten sowieso van alles wat direct met de landbouw van doen heeft, zowel in de akkerbouw als in de melkveehouderij. Wanneer we in het verleden aardappels moesten rooien, was iedereen op het land, behalve degene die voerde en molk.' De akkerbouw is jarenlang een belangrijke pijler geweest onder het grootschalige bedrijf dat vijftig jaar geleden heel standaard is begonnen. Het ouderlijk gezin van Aart Vroege kwam in 1966 op de huidige plek terecht. Het koppel koeien bestond toen uit 18 stuks, maar groeide geleidelijk tot zo'n 45 melkkoeien in 1982. De introductie van de superheffing viel gelijk met het moment dat er meerdere broers Vroege van school kwamen. Er werd een nieuwe ligboxenstal gebouwd en door toewijzing van 5000 kilo quotum per ligbox ontstond er een melkquotum van 740.000 kilo melk. Maar de vier broers die in het bedrijf kwamen, wilden gezamenlijk doorgroeien naar 200 melkkoeien mét een akkerbouw- en loonwerktak.

Het gemengde bedrijf groeide in het quotumtijdperk zelfs door naar 500 melkkoeien met een gemiddelde productie van 8800 kilo melk.

6 miljoen euro fosfaatrechten gekocht

Toen het melkquotum ten einde liep, werkten naast de vier broers Jan, Aart, Leen en Wim inmiddels van de volgende generatie ook al Wilco, Jeroen, Sander, Bryan, Thomas, Chantal en Elma mee in het bedrijf. Met elkaar werd besloten door te groeien in het melkvee. 'De zetmeelprijzen waren al enkele jaren slecht, dus zijn we met de akkerbouw gestopt op de suikerbieten na', vertelt Aart Vroege. Wilco vult aan: 'De vooruitzichten voor de melkveehouderij waren juist goed. We hebben onze plannen voorgelegd aan de bank en de zuivelfabriek. Beide zagen het helemaal zitten.' Na het verkrijgen van een NB-vergunning voor 1276 koeien, werd er begonnen met de bouw van een nieuwe stal voor 730 koeien. 'Op de referentiedatum 2 juli 2015 voor fosfaat liepen net de eerste paar droge koeien in de stal, maar nog geen enkele melk-koe. De stal leeg laten was vanuit het oogpunt van kosten geen optie, dus we moesten wel eerst gve's en later fosfaat kopen. Doordat we niet grondgebonden waren, moesten we ook nog eens 8 procent inleveren. We hebben bij elkaar wel voor 6 miljoen euro rechten moeten kopen.' Aart en Wilco Vroege kwalificeren de periode kort na 2015 als een 'vervelende tijd'. 'We hebben noodmaatregelen moeten nemen om dit bedrag vrij te maken. De oudere generatie heeft het ledengeld uit de zuivelcoöperatie gehaald, we zijn twee melkmaatschappen aangegaan, hebben voor het loonbedrijf een periode de machines geleased in plaats van zelf gekocht en moesten diep gaan bij de bank. Het was bedrijfseconomisch een ongezonde situatie en we zijn er ook absoluut niet trots op', vertelt Wilco Vroege eerlijk. 'Daarnaast achtervolgt het ons nog steeds. De komende tien jaar bedragen de kosten hiervan

kenmerk	dec. 2013	feb. 2020
aantal koeien	441	1005
kg melk	8814	10.594
% vet	4,18	4,22
% eiwit	3,56	3,53
algemeen voorkomen	80,0	81,5
NVI koeien	—	182
NVI kalveren	—	299
BL Efficiëntie koeien	—	6
BL Efficiëntie kalveren	—	9

Tabel 1 – Fokkerijprestaties (rollend jaargemiddelde, exterieur en genetisch niveau) in december 2013 en februari 2020 bij familie Vroege

zes cent per kilo melk, dat is veel. Gelukkig zijn we inmiddels wel door de kritische periode heen.’

Op de vraag of ze de stap naar duizend koeien hadden gezet als ze de consequentie hadden geweten, kijken vader en zoon Vroege elkaar eens aan. ‘Misschien hadden we dan de akkerbouw tak op niveau gehouden en hadden we een minder grote stap in het melkvee gezet.’ Maar ondanks de tegenslag kunnen vader en zoon Vroege ook positieve gevolgen noemen van de vervelende periode.

‘We zijn scherper gaan boeren en proberen het management nu steeds verder te optimaliseren. Inmiddels ligt de productie met driemaal daags melken al op 10.600 kilo melk en die kan nog verder omhoog, dat weten we zeker. Hierdoor gaan we steeds efficiënter produceren.’

Veel achteromkijken doet familie Vroege niet meer. Ze gaan op de ingeslagen weg verder en hebben alweer volop plannen. ‘Het jongvee zit in de oude gebouwen, dat werkt niet plezierig, ook niet voor het personeel. Daarom hebben we 500 meter verderop naast het loonbedrijf een bedrijf gekocht waar we een NB-vergunning voor 800 stuks jongvee hebben. Als de bouw- en financieringsaanvraag goedgekeurd zijn, gaan we starten met bouwen.’ Van weerstand tegen de groeiplannen van familie Vroege

is tot nu toe geen sprake. ‘We moeten van dit melkveebedrijf met tien gezinnen eten. Dat betekent honderd koeien per gezin, dat is een gemiddeld gezinsbedrijf. Alleen hebben wij ze met de familie op één locatie’, vertelt Aart. Daarnaast probeert de familie Vroege ook maatschappelijk bewust te ondernemen. Niet alleen door bezoekers welkom te heten, maar ook door ‘groene’ maatregelen te nemen. Zo stelt familie Vroege haar 45 hectare permanente bos met wandel- en ruiterspaden open voor publiek. Wilco: ‘Oog voor de wereld om ons heen is ook een reden waarom we meedoen met de voerproef van CRV. We willen efficiënt gebruikmaken van schaarse grondstoffen op deze wereld en de proef helpt daarbij. Zowel bij overheid als bank merken we daarvoor waardering.’

Aanleg van 9000 m² zonnepanelen

Een volgende niet te missen ‘groene’ maatregel is de aanleg van een enorm aantal zonnepanelen op dit moment. In totaal wordt er 9000 m² staldak van zonnepanelen voorzien. ‘We produceren straks 1,7 megawatt en hebben hiervan maar 10 procent zelf nodig. We zijn dan niet klimaatneutraal, maar CO₂-negatief’, vertelt Wilco met een glimlach. Mede aanleiding voor de investering waren de plannen om de stallen te voorzien van ventilatoren vanwege de afgelopen twee warme zomers, die er flink in hebben gehakt bij Vroege. De elektrische installatie draaide echter al op haar maximale kunnen en kon extra ventilatoren niet aan. Vanwege het vervangen van de aansluitingen, is er direct gekozen voor zonnepanelen om zo de investeringen ook weer terug te verdienen.

‘Als het klopt zoals alles is berekend, levert het meer op dan koeien melken. Daarnaast geven banken voor zo’n investering gemakkelijk geld’, vertelt Wilco. ‘Maar onze interesse ligt meer bij het optimaliseren van de melkveetak. Daarom maken we ook zo snel als het kan de stap met het jongvee. Daardoor komt er op de locatie hier weer meer ruimte voor de koeien die afkalven of even meer aandacht nodig hebben.’ |

Het bedrijf van familie Vroege met op de voorgrond de nieuwe stal. De oudere ligboxenstal rechtsboven is inmiddels voorzien van zonnepanelen

